

УДК 336.64
JEL Classification G 320

Костецький В.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів суб'єктів господарювання і страхування,
Бутов А.М.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та
економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ З ПОЗИЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЛОГІСТИКИ

Kostetskyi V.V.,
 *cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the
department of finance of business entities and insurance,*
Butov A.M.,
 *cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the
department of accounting and economic
and legal support of agricultural production,
Ternopil National Economic University*

MANAGEMENT OF FINANCIAL FLOWS OF ENTERPRISES FROM THE STANDPOINT OF FINANCIAL LOGISTICS

Постановка проблеми. У сучасних реаліях підприємства функціонують в умовах значної нестабільності економічного середовища, що викликає необхідність пошуку більш досконалих методів і способів управління їх діяльністю. Одним з таких методів є логістика, яка дає можливість вийти на якісно новий рівень управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками підприємства з метою поліпшення кінцевих результатів його виробничої діяльності і забезпечення міцного та стійкого положення на ринку.

Поширеність потокових підходів характеризує логістичний етап функціонування економіки, який визначається інтеграцією суб'єктів ринку для досягнення оптимальної взаємодії в мікро- та макрологістичних системах та формуванням глобальних логістичних мереж. У цих умовах підґрунтям для розробки дієвих механізмів управління фінансами підприємств є інтегрування методологічних положень фінансового менеджменту та логістики.

Одним із вагомих резервів ефективного управління підприємством є забезпечення гармонізації потокових процесів з урахуванням впливу внутрішнього та зовнішнього середовища. Досягти цього можна, запровадивши комплексне управління фінансовими ресурсами на основі логістичного підходу. Така трансформація визначить нові можливості ефективного управління фінансовими потоками в межах сформованих логістичних ланцюгів й забезпечить більшу гнучкість та адаптивність підприємств до занадто мінливого зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній вітчизняній і закордонній науковій думці все більшої популярності набувають питання, пов'язані з управлінням фінансовими потоками в контексті логістичної концепції підприємства. Концептуальні основи управління фінансовими потоками в логістичних системах висвітлено у працях А.С. Большакова, Ю.В. Волинчук [2], Л.В. Дікань [4], А.А. Кирилової [6], О.В. Ключак [2], Р.Р. Ларіної [9], В.А. Малахова [4], Е. Мельцаса [11], Н.В. Хвищун, Н.І. Чухрай та ін. Наукові твердження свідчать про те, що логістизація відіграє ключову роль у напямі оптимізації управління потоковими процесами на основі інтеграції окремих елементів в одну ефективну систему, що засвідчують праці О.С. Бондаренка [1], Т. Говорушко [3], А.А. Кизима [5], Є.Г. Коровина [8], Р.А. Крайнова [5], В.П. Лещука [10] та ін. Разом з тим, на сьогоднішній день не обґрунтовано впливу логістизації на процеси управління фінансами підприємств та не визначено методологічних і методичних аспектів успішної реалізації управління фінансовими потоками в логістичних системах підприємств.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування особливостей сучасної парадигми управління фінансами підприємств на засадах поєднання фундаментальних положень і моделей фінансового менеджменту та логістики, що сприятиме самоорганізації оптимізаційних та безпекових процесів в управлінні фінансовими потоками суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У системі управління різними аспектами діяльності будь-якого підприємства в сучасних умовах найбільш складною і відповідальною ланкою є управління фінансами. Одним із завдань управління фінансами підприємства є ефективне управління його потоками фінансових коштів. Разом із тим, фінансові ресурси підприємства є джерелом формування усіх інших видів ресурсів (матеріальних, трудових, інформаційних). Тому процес управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно розглядати в комплексі з управлінням іншими видами ресурсів, тобто певної логістичної системи.

Логістична система – це адаптивна система зі зворотним зв'язком, яка виконує певні логістичні функції (операції), складається із підсистем і має розвинуті внутрішньосистемні зв'язки та зв'язки із зовнішнім середовищем [9].

Логістичний підхід передбачає дослідження потокових процесів, що відбуваються під час підприємницької діяльності. При цьому загально визнаним є той факт, що основними різновидами логістичних потоків є матеріальні, фінансові й інформаційні, злагоджене та наскрізне управління якими дає змогу забезпечити високу ефективність як діяльності підприємства, так і зростання його конкурентоспроможності загалом на основі оптимізації витрат часу й ресурсів [2, с. 240].

Фінансові потоки підприємства – це цілеспрямований рух, що супроводжується зміною обсягів, типів, форм та видів фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, та здійснюється з урахуванням фактору часу, де каталізатором виникнення та формування таких потоків є товарні потоки підприємства [4].

Тобто фінансові потоки підприємства являють собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю. Вони охоплюють усі сфери діяльності підприємства, а тому важливим завданням менеджменту є побудова ефективного механізму управління фінансовими потоками, який би базувався на науково-обґрунтованій системі показників аналізу й оцінювання їх фактичних параметрів.

Роль ефективного управління фінансовими потоками підприємства визначається такими основними положеннями:

1) фінансові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично в усіх її аспектах. Ефективно організовані фінансові потоки підприємства є найважливішим симптомом його «фінансового здоров'я» та передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності. Ефективне управління фінансовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку. Темпи цього розвитку, фінансова стійкість підприємства значною мірою визначаються тим, наскільки різні види потоків фінансових коштів синхронізовані між собою за обсягами і у часі. Високий рівень такої синхронізації забезпечує істотне прискорення реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства;

2) раціональне формування фінансових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства. Будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції тощо. У той же час ефективно організовані фінансові потоки підприємства, підвищуючи ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечують зростання обсягу виробництва та реалізації продукції;

3) ефективне управління фінансовими потоками дозволяє скоротити потребу підприємства у позиковому капіталі. Активно управляючи фінансовими потоками, можна забезпечити більш раціональне та економне використання власних фінансових ресурсів, сформованих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучених кредитів. Особливої актуальності цей аспект управління фінансовими потоками набуває для підприємств, що знаходяться на ранніх стадіях свого життєвого циклу, доступ яких до зовнішніх джерел фінансування досить обмежений;

4) управління фінансовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства. Цьому сприяє скорочення тривалості виробничого і фінансового циклів, що досягається у процесі результативного управління фінансовими потоками, а також зниження потреби в капіталі, що обслуговує господарську діяльність підприємства. Прискорюючи за рахунок ефективного управління фінансовими потоками оборот капіталу, підприємство забезпечує зростання розміру прибутку;

5) ефективне управління фінансовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів фінансових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат коштів, що досягається у процесі управління фінансовими потоками підприємства, дозволяє усунути фактор виникнення його неплатоспроможності;

6) активні форми управління фінансовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, що генерується безпосередньо його фінансовими активами. Йдеться насамперед про ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичення інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій. Високий

рівень синхронізації надходжень та виплат коштів за обсягом і в часі дозволяє знижувати реальну потребу підприємства у поточному та страховому залишках фінансових активів, які обслуговують операційний процес, а також резерв інвестиційних ресурсів, що формується в процесі здійснення реального інвестування. Таким чином, ефективне управління фінансовими потоками підприємства сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій, які є джерелом прибутку [5, с. 31].

Завданням управління фінансовими потоками в логістичних системах є забезпечення фінансовими ресурсами відповідно до термінів, у потрібних обсягах, за наявними джерелами, а також з урахуванням критерію мінімізації витрат.

Активізація процесів логістизації під впливом інтеграції та глобалізації – це об'єктивна необхідність, зумовлена ускладненням завдань управління, великими обсягами інформації, які обробляються підприємствами різних видів економічної діяльності. Сучасні підприємства не можуть управляти господарськими процесами без інформатизації. Тому характерною рисою логістизації економіки можна вважати перехід до інформаційного суспільства, основою якого є перетворення інформації в стратегічний ресурс [1, с. 39].

Першим кроком в інтегруванні фінансового менеджменту і логістики можна вважати виникнення протягом останнього десятиліття в системі економічної науки нового напрямку – фінансова логістика.

У загальному логістика представляє собою організацію діяльності у вигляді поточкових процесів, а фінансова логістика – у вигляді синхронізації фінансових потоків.

Фінансова логістика залишається найменш вивченою сферою науки, що обумовлено, по-перше, історично малим періодом існування, по-друге, широтою і неоднозначністю тлумачення її сутності, по-третє, складністю через її недослідженість та неспроможність чіткого віднесення до логістичного чи фінансового напрямів.

У контексті обґрунтування необхідності та особливостей застосування логістичного підходу до управління фінансовими потоками підприємства визначимо економічну сутність поняття «фінансова логістика».

Так, Корнєєв В.В. [7] під поняттям «фінансова логістика» розуміє діяльність, спрямовану на професійне управління кругообігом фінансових потоків від постачальників капіталу до його споживачів і у зворотному напрямку. На думку Коровіна Є.Г. [8, с. 12], фінансова логістика – це система управління, планування і контролю за фінансовими потоками на основі інформації про організацію матеріальних потоків, а також сукупність наукових знань, прийомів, методів і правил, використання яких дозволяє управляти матеріальними, інформаційними, сервісними, кадровими потоками таким чином, щоб вони повністю відповідали стратегічним і тактичним цілям логістичної системи підприємства у його взаємовідносинах із іншими суб'єктами господарювання. Говорушко Т.А. [3, с. 54] зазначає, що фінансова логістика являє собою науку про управління фінансовими потоками та взаємозв'язки між ними у відкритих фінансово-економічних системах на основі інформації по організації матеріальних потоків відповідно до загальних цілей і критеріїв ефективності. Кирилова А.А. [6, с. 13] доходить висновку, що фінансова логістика – це наука про планування, управління і контроль за рухом фінансових ресурсів, направлена на їх оптимізацію та синхронізацію в часі та у просторі. Також існує визначення, за яким управління фінансовими потоками в логістичних системах є системою управління, планування і контролю над фінансовими потоками на основі інформації і даних з організації матеріальних потоків підприємства. Лещук В.П. [10, с. 184] стверджує, що фінансову логістику можна охарактеризувати як системний підхід до формування механізму управління фінансовими потоками, що у взаємодії із логістичним підходом до управління різними видами ресурсів підприємства забезпечує максимальне задоволення потреб у фінансових ресурсах із оптимальними витратами.

Отже, фінансову логістику можна охарактеризувати як процес переміщення фінансових ресурсів між підприємствами, а також фінансові відносини, що складаються у підприємства зі споживачами, постачальниками та іншими учасниками логістичного руху.

Продукція, надходячи від виробника до кінцевого споживача, супроводжується грошовими потоками. Тобто організація матеріального потоку забезпечується за допомогою фінансового потоку, управління яким і здійснює фінансова логістика. Отже, фінансовий потік у логістиці є цілеспрямованим рухом фінансових коштів.

Таким чином, фінансова логістика представляє собою організацію оптимальних грошових потоків на підприємстві. При цьому оптимальним фінансовим потоком на підприємстві вважається грошовий потік, в організацію якого вкладені мінімальні витрати, а його фінансування відбувається з найбільш вигідного джерела, обраного з усіх можливих для підприємства на поточний момент часу.

Завдання фінансової логістики полягає у визначенні необхідного для підприємства в даний момент розміру фінансових ресурсів, джерела їх надходження і раціонального витрачання. А ефективність застосування логістичної системи можна оцінити за допомогою фінансових результатів [11, с. 339]. Тобто головним завданням фінансової логістики є управління фінансовими потоками з метою збільшення вартості бізнесу.

Оптимізація фінансових потоків являє собою процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Основними цілями оптимізації фінансових потоків підприємства є забезпечення:

- збалансованості обсягів фінансових потоків;
- синхронності формування фінансових потоків у часі;
- зростання чистого фінансового потоку підприємства.

Основними об'єктами оптимізації виступають: позитивний фінансовий потік; від'ємний фінансовий потік; залишок фінансових активів; чистий фінансовий потік.

Основа оптимізації фінансових потоків підприємства складають такі інструменти фінансової логістики, як забезпечення збалансованості обсягів позитивного і негативного фінансових потоків. На результати господарської діяльності підприємства негативний вплив здійснюють як дефіцитний, так і надлишковий потік.

Негативні наслідки дефіцитного фінансового потоку проявляються у зниженні ліквідності та рівня платоспроможності підприємства, зростанні простроченої кредиторської заборгованості постачальникам сировини і матеріалів, підвищенні частки простроченої заборгованості за отриманими фінансовими кредитами, затримці виплати заробітної плати (з відповідним зниженням рівня продуктивності праці персоналу), зростанні тривалості фінансового циклу, а в кінцевому підсумку – у зниженні рентабельності використання власного капіталу та активів підприємства.

У свою чергу, негативні наслідки надлишкового фінансового потоку проявляються у втраті реальної вартості тимчасово невикористовуваних фінансових коштів від інфляції, втрати потенційного доходу від невикористаної частини фінансових активів на короткострокове їх інвестування, що в кінцевому підсумку також негативно позначається на рівні рентабельності активів і власного капіталу підприємства.

Методи оптимізації дефіцитного фінансового потоку залежать від характеру цієї дефіцитності – короткострокової або довгострокової.

Збалансованість дефіцитного фінансового потоку в короткостроковому періоді досягається шляхом використання «Системи прискорення-уповільнення платіжного обороту». Суть цієї системи полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення фінансових коштів та уповільнення їх виплат.

Прискорення залучення фінансових коштів у короткостроковому періоді може бути досягнуте за рахунок наступних заходів:

- скорочення термінів надання товарного (комерційного) кредиту покупцям;
- прискорення інкасації простроченої дебіторської заборгованості;
- використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості – обліку векселів, факторингу, форфейтингу;
- прискорення інкасації платіжних документів покупців продукції (часу перебування їх в дорозі, у процесі реєстрації, в процесі зарахування грошей на розрахунковий рахунок тощо).

Уповільнення виплат коштів у короткостроковому періоді може бути досягнуте за рахунок наступних заходів:

- збільшення за погодженням з постачальниками термінів надання підприємству товарного (комерційного) кредиту;
- заміни придбання довгострокових активів, що вимагають відновлення, на їхню оренду (лізинг);
- реструктуризація отриманих фінансових кредитів шляхом переведення їх із короткострокових у довгострокові [5, с. 35].

Слід зазначити, що «Система прискорення-уповільнення платіжного обороту», вирішуючи проблему збалансованості обсягів дефіцитного фінансового потоку в короткостроковому періоді (і, відповідно, підвищуючи рівень абсолютної платоспроможності підприємства), створює певні проблеми наростання дефіцитності цього потоку в наступних періодах. Тому паралельно з використанням механізму цієї системи повинні бути розроблені заходи щодо забезпечення збалансованості дефіцитного фінансового потоку в довгостроковому періоді.

Зростання обсягу позитивного фінансового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуто за рахунок: залучення стратегічних інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу; додаткової емісії акцій; залучення довгострокових фінансових кредитів; продажу частини (або всього обсягу) фінансових інструментів інвестування; продажу (або здачі в оренду) невикористовуваних видів основних засобів.

Зниження обсягу негативного фінансового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуто шляхом: скорочення обсягу і складу реальних інвестиційних програм; відмови від фінансового інвестування; зниження суми постійних витрат підприємства.

Методи фінансової логістики по оптимізації надлишкового фінансового потоку підприємства пов'язані із забезпеченням росту його інвестиційної активності. У системі цих методів можуть бути вжиті такі заходи:

- збільшення обсягу розширеного відтворення необоротних активів;

- прискорення періоду розробки реальних інвестиційних проектів і початку їх реалізації;
- здійснення диверсифікації операційної діяльності підприємства;
- активне формування портфеля фінансових інвестицій;
- дострокове погашення довгострокових фінансових кредитів [5, с. 36].

У системі оптимізації фінансових потоків підприємства важливе місце належить їх збалансованості в часі. У процесі такої оптимізації використовуються два основні методи – вирівнювання та синхронізація.

Вирівнювання фінансових потоків направлене на згладжування їхніх обсягів у розрізі окремих інтервалів розглянутого періоду часу. Цей метод оптимізації дозволяє усунути сезонні і циклічні розходження у формуванні фінансових потоків (як позитивних, так і негативних), оптимізуючи паралельно середні залишки коштів та підвищуючи рівень абсолютної ліквідності. Результати цього методу оптимізації фінансових потоків у часі оцінюються за допомогою середньоквадратичного відхилення або коефіцієнта варіації, які в процесі оптимізації повинні знижуватися.

Заключним етапом оптимізації є забезпечення умов максимізації чистого фінансового потоку підприємства. Зростання чистого фінансового потоку забезпечує підвищення темпів економічного розвитку підприємства на принципах самофінансування, знижує залежність цього розвитку від зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів, забезпечує приріст ринкової вартості підприємства.

Зростання розміру чистого фінансового потоку підприємства може бути забезпечене за рахунок здійснення наступних основних заходів: зниження суми постійних витрат; зниження рівня змінних витрат; здійснення ефективною податковою політикою, що забезпечує зниження рівня сумарних податкових виплат; здійснення ефективною ціновою політикою, що забезпечує підвищення рівня прибутковості операційної діяльності; використання методу прискореної амортизації основних засобів; скорочення періоду амортизації використовуваних підприємством нематеріальних активів; продажу невикористовуваних видів основних засобів і нематеріальних активів; посилення претензійної роботи з метою повного і своєчасного стягнення штрафних санкцій.

Результати оптимізації фінансових потоків підприємства одержують своє відображення у системі планів формування і використання фінансових коштів в майбутньому періоді.

Фінансовий успіх підприємства багато в чому залежить від припливу фінансових коштів, що забезпечують покриття його зобов'язань. Відсутність мінімально-необхідного запасу фінансових коштів вказує на фінансові труднощі. Надлишок фінансових коштів свідчить про те, що підприємство зазнає збитків, що пов'язано, по-перше, з інфляцією і знеціненням грошей та, по-друге, із поліпшеною можливістю їх вигідного розміщення і отримання додаткового доходу. У зв'язку з цим виникає необхідність використання інструментів та методів фінансової логістики для аналізу руху фінансових коштів на підприємстві з метою його оптимізації.

Отже, можна зробити висновок про те, що фінансові потоки впливають на доходи і видатки економічних систем і процесів. Шляхом дослідження фінансових потоків можна визначити рівень міцності та достовірності фінансової стійкості, рівень самофінансування підприємства, прибутковість і фінансовий потенціал. Управління фінансовими потоками – найважливіша частина фінансової політики підприємства, яка охоплює всю систему управління підприємством.

Логістичний підхід до управління фінансовими потоками повинен відповідати конкретним вимогам, зокрема можливості адаптації механізму управління до зміни умов управління фінансовими ресурсами: прив'язки до конкретного підприємства чи групи підприємств; об'єктивності, достовірності прогнозів, планів та фактичних показників, які використовуються; можливості застосування для максимальної кількості управлінських рішень в контексті інших видів діяльності підприємства (інвестиційної, операційної).

Для вирішення існуючих проблем створення дієвого механізму управління фінансовими потоками необхідно враховувати особливості реалізації та вдосконалення управління фінансовими потоками підприємств, зокрема слід:

- розробити методичні підходи до управління фінансовими потоками, які мають базуватися на нелінійному динамічному моделюванні та недетермінованих моделях прогнозування (лінійні детерміновані моделі в умовах швидкої мінливості зовнішнього середовища не встигають адекватно і точно відобразити ринкові ситуації, а отже не дозволяють приймати обґрунтовані фінансові рішення);
- розробити нову цільову фінансову модель підприємства, націлену на синхронізацію та збалансованість фінансових та супутніх їм потоків, що в цілому забезпечить гармонізацію інтересів не тільки підприємства, але і всіх зацікавлених осіб.

Тому доречним для підприємств є перехід від управління окремими функціями, пов'язаними із формуванням та обслуговуванням фінансових потоків, до управління комплексом таких функцій. Виходячи з цього, фінансовий підхід до управління фінансовими потоками набуває нових специфічних рис, обумовлених використанням логістичного підходу, і трансформується у логістично-орієнтований [1, с. 40]. Такий стан речей дозволяє зробити висновок про еволюційну зміну парадигми, на якій має базуватися подальша розробка сучасних моделей управління фінансовими потоками. Це зумовлює

перегляд організаційно-управлінського мислення, формування нової філософії управління та трансформування процесів управління фінансами підприємств з урахуванням логістичної методології у напрямку вирішення науково-практичної проблеми, пов'язаної із оптимізацією фінансових потоків у логістичних системах підприємств.

Тому ефективне управління фінансовими потоками підвищує ступінь фінансової та виробничої гнучкості підприємства, що сприяє:

- удосконаленню оперативного управління, особливо з точки зору збалансування процесів надходження та витрачання грошових коштів;
- зростанню обсягів продажу та оптимізації витрат;
- підвищенню ефективності управління борговими зобов'язаннями та вартістю їх обслуговування;
- створенню надійної бази для оцінки ефективності роботи кожного з підрозділів підприємства, його фінансового стану в цілому;
- підвищенню ліквідності діяльності підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можна зробити висновок, що у сучасних економічних умовах фінансова стійкість підприємств під впливом мінливості зовнішнього середовища залежить від їх спроможності генерувати фінансові потоки. Управління фінансовими потоками має враховувати особливості управління супутніми їм потоками, що виокремлено в межах логістичного управління господарською діяльністю.

Таким чином, фінансова логістика представляє собою організацію оптимальних фінансових потоків на підприємстві. При цьому оптимальним вважається такий потік, при організації якого понесені мінімальні витрати, а його фінансування відбувається з найбільш вигідного джерела, обраного з усіх можливих для підприємства на поточний момент часу.

Основне завдання фінансової логістики полягає у визначенні необхідного для підприємства у даний момент розміру фінансових ресурсів, джерел їх надходження і раціонального витрачання. Вона кількісно визначає вхідні та вихідні фінансові потоки, сюди можна також віднести управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також планування фінансових потоків на майбутнє на основі аналізу фінансових потоків у попередні періоди.

Логістика фінансових потоків є досить новим практичним інструментом при прийнятті фінансових рішень. Однак потенціал розвитку застосування її в Україні досить великий. Його врахування визначає необхідність подальшого дослідження ролі фінансових потоків у мікрологістичних системах і процесах формування ними цінності логістичних ланцюгів та вартості підприємств.

Література

1. Бондаренко О. С. Розвиток парадигми управління фінансами підприємств в умовах логістизації економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 12. С. 38-41.
2. Волинчук Ю. В. Методичні підходи до аналізу фінансових потоків підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 3. С. 240-245.
3. Говорушко Т., Обушна Н., Собко Н. Особливості управління системою фінансової логістики підприємства в ринковому середовищі. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 2. С. 53–62.
4. Дікань Л. В., Малахов В. А. Теоретичні аспекти сутнісного розуміння фінансових потоків промислового підприємства. *Економіка розвитку*. 2011. № 4(60). С. 76-80.
5. Кизим А. А., Крайнов Р. А. Финансовые потоки как объект изучения финансовой логистики. *Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление*. 2014. № 8 (51). С. 28-37.
6. Кириллова А. А. Финансовая логистика. *Финансовая жизнь*. 2010. № 2. С. 10-13.
7. Корнеєв В. В. Управління кредитними та інвестиційними потоками капіталу: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра екон. наук: 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит». Київ: НАН України. Ін-т екон. прогнозування, 2004. 35 с.
8. Коровин Е. Г. Проектирование и функционирование логистической системы управления финансовыми потоками коммерческого предприятия: автореф. дис. на соискание учен. ступ. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: логистика». Саратов, 2011. 24 с.
9. Ларіна Р. Р. Логістика : навч. посібник. Донецьк: ВІК, 2005. 335 с.
10. Лещук В. П. Логістичний підхід до управління фінансовими потоками суб'єктів бізнесу в ринковому середовищі. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. № 4(66). С. 181-185.
11. Мельцас Е. Уточнение термина «финансовая логистика» для целей финансового анализа предприятия. *Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция*. 2015. № 4. С. 338-340.

References

1. Bondarenko, O.S. (2016), "Development of the paradigm of financial management of enterprises in the conditions of logistics of the economy", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 12, pp. 38-41.
2. Volynchuk, Yu.V. (2015), "Methodical approaches to the analysis of financial flows of the enterprise", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 240-245.
3. Hovorushko, T., Obushna, N. and Sobko, N. (2013), "Features of management of the system of financial logistics of the enterprise in the market environment", *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 2, pp. 53-62.
4. Dikan, L.V. and Malakhov, V.A. (2011), "Theoretical aspects of the essential understanding of the financial flows of an industrial enterprise", *Ekonomika rozvytku*, no. 4, pp. 76-80.
5. Kyzym, A.A. and Krainov, R.A. (2014), "Financial flows as an object of studying financial logistics", *Nauka i obrazovaniye*, no 8, pp 28-37.
6. Kirillova, A.A. (2010), "Financial logistics", *Finansovaia zhyzn*, no. 2, pp. 10-13.
7. Kornieiev, V.V. (2004), "Managing credit and investment capital flows", Thesis abstract of Dr. Sc. (Econ.), 08.04.01, NAN Ukrainy, In-t Ekon. Prohnozuvannia, Kyiv, Ukraine, 35 p.
8. Korovin, E.H. (2011), "Projecting and operation of the logistics management system of financial flows of business", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.). 08.00.05, Saratov, Russia, 24 p.
9. Larina, R.R. (2005), *Lohistyka [Logistics]*, textbook, VIK, Donetsk, Ukraine.
10. Leschuk, V.P. (2014), "Logistic approach to managing financial flows of business entities in a market environment", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 4, pp. 181-185.
11. Meltsas, E. (2015), "Clarification of the term «financial logistics» for the purpose of financial analysis of the enterprise", *Resursy, informatsiya, snabzheniye, konkurentsya*, no. 4, pp. 338-340.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Тернопільського національного економічного університету П.Р. Пуцентейло